

Виборча програма кандидата на посаду директора Українського інституту експертизи сортів рослин.

Василюка Петра Миколайовича

Вченого агронома,
заслуженого працівника сільського господарства,
кандидата історичних наук



Шановні співробітники Українського інституту експертизи сортів рослин!

Мій життєвий та трудовий шлях повністю пов'язаний з державною системою сортовипробування, селекції, насінництва та землеробства. [\(додаток 1\)](#)

Рішення про участь в конкурсі приймав з переконанням наявності сил, досвіду та бажання бути корисним аграріям України і в першу чергу трудовому і науковому колективу УІЕСР, його філіям, селекціонерам, заявникам сортів рослин, насінневодам, товаровиробникам сільськогосподарської продукції всіх форм господарювання.

Головні тези моєї програми і завдань для реалізації на посаді керівника нашого славного науково-дослідного колективу сортовипробувачів УІЕСР я навів в “Основних аспектах формування національних сортових рослинних ресурсів України”. [\(додаток 2\)](#)

За час короткої виборчої процедури я маю бажання зустрітися з Вами в усіх можливих форматах, таких як загальні збори колективу, дебати між кандидатами, зустрічі з колективами підрозділів інституту в тому числі його філій і окремо з кожним фахівцем як очно так і в режимі он-лайн. Під час наших зустрічей ми зможемо обговорити кожну деталь майбутньої нашої роботи, врахувати Ваші побажання та напрацювання які за підсумком виборів будемо реалізовувати разом.

За напрямками основної діяльності інституту та його Статутних обов'язків ми завжди будемо працювати разом на умовах прийняття колегіальних рішень фахівців, так як це було в попередній час моєї роботи в сортомережі та інституті.

В такий тривожний час війни, викликів військового стану, агресії з боку окупантів рф до громадян України, установ та підприємств, людей вважаю за першочергове завдання на посаді це захист соціальних потреб співробітників і їх родин. Робитиму все можливе для безпечного способу діяльності колективу, організовуватиму виробничий процес з урахуванням завдань та мінімально можливого ризику для персоналу.

В першочерговому порядку докладу зусиль для налагодження доброзичливих стосунків й атмосфери в колективі та плідно сприятиму роботі профспілкової організації сортомережі, керівника профспілки (лідера колективу) бачу як повноцінного фахового окремого працівника, що буде ефективним провідником між адміністрацією і колективом. Ми разом слідкуватимемо за можливостями по вирішенню соціальних і житлових потреб, врахуємо вклад кожного, піклуватимось про кожного.

Розбудова сортомережі України покращення її матеріально-технічної бази, а також технічно-інформаційні спроможності самого УІЕСР також потребують вдосконалення та оновлення і будуть реалізовуватись за принципами ефективності формування та застосування

національних сортових ресурсів України які мають суттєву частку прибутку в агротехнологіях. Районнування сортів, залучення найкращої генетики у виробництво та селекцію і вивід відпрацьованого ресурсу в тираж будуть новими добрими як колись завданнями наукових розробок інституту і його партнерів.

Розвиток сортомережі передбачаю як на власній дослідній базі інституту так і у заявників, селекційно-насінницьких формуваннях, установах УААН та інших фахових підприємствах.

Разом реалізуватимемо такі напрями **Концепції** як:

- фахової та не упередженої участі, в межах компетенції, в цивільному обігу сортів рослин;
- сприяння у створенні нових сортів рослин вітчизняної селекції та розвитку їх насінництва (сортівипробування як заключний етап селекційного процесу);
- гармонізації державної політики України у відносинах, пов'язаних з використанням у господарській діяльності прав інтелектуальної власності на сорти рослин, з політикою країн - членів Європейського Союзу та інших країн партнерів України;
- створення передумов для підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції рослинництва та продуктів її переробки на внутрішньому та зовнішньому ринку.
- усунення невідповідностей фактичних обсягів виробництва продукції рослинництва з потребам внутрішнього та зовнішнього ринку шляхом ефективного використання експертних даних сортових рослинних ресурсів.
- участь інституту в урегулюванні арбітражних відносин у сфері обігу сортів рослин.
- підвищення темпів реалізації у виробництві науково-технічного потенціалу в галузі селекції в рослинництві;
- досягнення достатності у мотивації на підтримку інвестування з боку держави та інших дозволених джерел матеріальної і інтелектуальної підтримки діяльності УІЕСР.
- швидке подолання негативних наслідків відсутності функціонування сховищ зразків сортових рослинних ресурсів в тому числі тривалого зберігання сортового генофонду рослин;
- зміцнення фінансового, матеріально-технічного, наукового, кадрового, інформаційно - консультаційного забезпечення державної науково - технічної експертизи сортів рослин.
- участі в удосконаленні нормативно-правової бази, пов'язаної із забезпеченням охорони та захисту прав на сорти рослин;
- вдосконалення механізмів взаємодії державних і недержавних установ та організацій у забезпеченні формування сортових рослинних ресурсів;
- сприяння розвитку науково-технічної, інноваційної діяльності та стандартизації у сфері інтелектуальної власності на сорти рослин, включаючи сортовивчення та сортознавство;

- оперативного формування та користування довідково - інформаційною та консультаційною системою показників господарської придатності та охороноздатності сортів рослин.

Формування сортових рослинних ресурсів здійснюватиметься за рахунок:

- коштів державного бюджету, в тому числі надходжень від сплати зборів за дії, пов'язані з набуттям, здійсненням та охороною прав на сорти рослин, а також надання платних послуг за проведення комплексу польових і лабораторних досліджень за напрямками ПСВ, проведення інших типів експертизи, реалізації побічної продукції та проведення науково – виробничої діяльності закладів експертизи державної системи охорони прав на сорти рослин;
- коштів фондів сприяння охороні інтелектуальної власності та грантів міжнародної технічної допомоги;
- коштів державного фонду з формування сортових рослинних ресурсів.

Робота над реалізацією Концепції забезпечуватиме участь УІЕСР в: вирішення продовольчої безпеки держави, створення нових вітчизняних високопродуктивних адаптованих сортів рослин, впровадження сортової сертифікації насіння за вимогами OECD, збільшення обсягів виробництва, підвищення якості продукції рослинництва, конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому та зовнішньому ринку, що сприятиме збільшенню щорічного валового доходу в галузі рослинництва.

В разі обрання мене на посаду маю бачення щодо розширення компетенцій науково-дослідної установи її лабораторій та філій, що забезпечить збереження трудового колективу, стабілізує і примножить надходження коштів, 30% з яких знову буде можливість направляти на заохочувальні виплати персоналу за результатами планування та звітування діяльності працівників.

Прошу зустрітись зі мною, ознайомитись з матеріалами програми, за бажанням надати власні бачення розвитку УІЕСР, сортомережі, бути активним виборцем і прийняти Ваше рішення на голосуванні.

З Повагою ,

Петро Василюк
07.07.2022

Готовий до очних зустрічей за планами виборчої комісії, індивідуальними і колективними запитами.

Для організації очної зустрічі чи зустрічі он-лайн прошу користатись в любий зручний для Вас час:

тел. [0503346027](tel:0503346027)

працюють додатки: вайбер, ватсап, телеграм, сигнал, ботім.

ел. пошта:

bioenergy.ua@ukr.net

Фейсбук, Інстаграм

БІОГРАФІЧНА ДОВІДКА

Василюк Петро Миколайович

Громадянство українець

Число, місяць, і рік
народження 10 березня 1963 року

Місце народження с. Скибин Жашківський р-н, Черкаської обл.

Освіта вища, 1990 р. – закінчив Українську
сільськогосподарську академію, спеціальність – захист рослин, кваліфікація –
вчений агроном

Науковий ступінь,
вчене питання кандидат історичних наук
«Становлення та розвиток наукових засад сортовипробування в Україні»

Нагороди, почесні звання: Державна нагорода - Почесне звання
«Заслужений працівник сільського господарства України»,
нагорода Мінагрополітики України - «Знак Пошани»,
почесне звання - «Доктор з екології» Інституту агроекології і
природокористування НААН України.

Прийняття Присяги
Державного службовця -
Ранг державного службовця -
Загальний стаж роботи 41 рік
Стаж державної служби -
Депутат ради -
Одружений - дружина Василюк Лариса Олексіївна
- син Василюк Валерій Петрович

03190 м.Київ вул. Салютна 20 а, кв. 26. тел. 0503346027
e-mail:bioenergy.ua@ukr.net

Трудова діяльність

10.01.1980р – 22.10.1984р. – Механізатор колгоспу «Маяк».

10.05.1981р. – 25.05.1984р. – Строкова служба на військово-морському флоті.

01.12.1984р. – 01.04.1990р. – Студент Української сільськогосподарської академії.

03.05.1990р. – 01.09.1992р. – Бригадир по кормо-виробництву радгоспу «Крюківщина».

19.06.1992р. – 06.01.1993р. – Директор НПФ «Атея».

06.01.1993р. – 10.08.1993 – Агроном захищеного ґрунту тепличного радгоспу «Теремки».

10.08.1993р. – 12.10.1993р. – Керівник тепличного комбінату УКЦ «Гетьман».

12.10.1993р. – 06.11.1996р. – Директор Києво-Святошинської державної сортовипробовувальної станції.

12.05.1996р. – 11.02.1997р. – Тимчасово виконуючий обов'язки начальника Інспектури Державної комісії по випробовуванню та охороні сортів рослин по Київській області.

11.02.1997р. – 24.10.1998р. – Начальник Інспектури з охорони прав на сорти рослин Державної комісії по випробовуванню та охороні сортів рослин України.

24.10.1997р. – 01.06.1998р. – Тимчасово виконуючий обов'язки директора Центральної лабораторії Державної комісії по випробовуванню та охороні прав на сорти рослин.

01.06.1998р. – 04.11.1998р. – Директор центральної лабораторії Державної комісії по випробовуванню та охороні сортів рослин.

04.11.1998р. – 25.12.2002р. – Начальник Інспектури Державної комісії по випробовуванню та охороні прав на сорти рослин по Київській області.

25.12.2002 р. – 03.09.2007р. – Начальник Державної інспекції з охорони прав на сорти рослин по м.Києву та Київській області Державної служби з охорони прав на сорти рослин.

03.09.2007р. – 22.12.2011 – Начальник Київського обласного державного центру експертизи сортів рослин з державною інспекцією з охорони прав на сорти рослин по м. Києву та Київській області.

23 грудня 2011 року по 14 вересня 2014 – Директор Українського інституту експертизи сортів рослин.

01 березня 2015 року по 15.07.2016 р. - Заступник директора по науковій роботі та розвитку бізнесу ТОВ «Прогрейн Укр».

20 липня 2016 року по теперішній час - Директор по науковій роботі та розвитку бізнесу ТОВ НДВКФ «Генезис».

З квітня 2018 року за згодою діяв як: – радник заступника голови Київської обласної державної адміністрації Турчака І.М. з питань агропромислового розвитку та сільського господарства; керівник R&D ТОВ «Українська органіка», ТОВ «Волиньсапрофос», ТОВ НВФ «Біоенерджі Укр».

Наукове обґрунтування продовження розвитку “Концепції формування національних сортових рослинних ресурсів України”

Головним завданням аграрної політики України сьогодні залишається тенденція до збільшення виробництва та покращання якості продукції рослинництва шляхом розширення та оновлення сортових рослинних ресурсів, які визначають продовольчу безпеку держави та використовуються в подальшому селекційному процесі. З розвитком біологічної науки та зростаючих потреб у забезпеченні сільського господарства високопродуктивними сортовими ресурсами рослин держава забезпечує якість реєстрації сортів, які поширені на території України, охорони прав селекціонерів та впровадження сортової сертифікації насіння в Україні відповідно до Міжнародних вимог.

Сортовим рослинним ресурсам належить особлива роль в економічному і соціальному розвитку України, насамперед, у стабілізації та збільшенні обсягів виробництва продукції рослинництва, як основи продовольчої безпеки країни.

До Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні, занесено понад 9 тис. сортів, які належать до 465-ти ботанічних таксонів сільськогосподарських, а також лісових, лікарських, квітково-декоративних та інших видів рослин, динаміка збільшення сортів відбувається через зниження вимог до якості сортів та їх адаптивних властивостей, розбалансування функцій органів у насінництві, лобіюванні локальних бізнесових преференцій посередніх сортів не відомого походження, не дотримання критеріїв заборони поширення сортів рослин, ігнорування виконання сертифікаційних дій для насіння і охорони та захисту прав на сорти рослин. Основним питанням практичного виконання дій у таких сферах і є безпосереднє виконання функцій Українського інституту експертизи сортів рослин.

Формування національних рослинних сортових ресурсів здійснюється на підставі результатів науково - технічної експертизи сортів рослин на придатність до поширення та правої охорони в Україні у визначених закладах експертизи. Саме ця експертиза визначає напрями створення, формування та використання національних сортових ресурсів. Ефективне їхнє використання вимагає організації науково обґрунтованого моніторингу сортів основних сільськогосподарських культур, залучених до комерційного обігу.

Сортовивчення – це наукове дослідження сортів рослин в польових та лабораторних умовах з метою одержання повноти сукупних знань про морфологічні, фізіологічні, господарсько цінні характеристики та придатність використання їх для задоволення потреб споживачів та подальшого селекційного процесу.

Для проведення такого комплексу досліджень потрібні фахівці із знаннями з ботаніки, генетики, фізіології, біохімії, біології, ідентифікації сортів,

сортної сертифікації, інспекторського нагляду та контролю, рослинництва, фітопатології, ентомології, ґрунтознавства, агрометеорології, землеробства, агрохімії, досвідної справи, вищої математики та спрямування їх зусиль на досягнення результату що суттєво вплинуть на галузь в цілому. Завдання та зв'язки з іншими дисциплінами носять загальнотеоретичний і прикладний характер. Дефіцит інформації щодо реакції нових зареєстрованих сортів стосовно екстремальних чинників довкілля, стійкості до найшкідливіших хвороб та шкідників і порівняння ступеня їхнього прояву з результатами науково - технічної експертизи можна компенсувати результатами післяреєстраційного сортовивчення (далі – ПСВ), що дозволить визначити не тільки економічну доцільність їхнього вирощування, але й вплив на обсяги та структуру посівних площ у певних регіонах країни. Якісні характеристики сортів, отримані під час проведення ПСВ, дозволять виділити екологічно сприятливіші зони для переробної, харчової та фармакологічної галузей.

Оптимальний варіант розв'язання виробничої проблеми щодо формування національних сортів рослинних ресурсів ґрунтується на результатах моніторингу таких самих проблем у країнах Співдружності Незалежних Держав, Європейського Союзу та Міжнародного союзу з охорони нових сортів рослин. Саме це дає можливість стверджувати, що розвиток селекції в рослинництві відіграє вирішальну роль за формування сортів рослинних ресурсів, а проведення державної науково-технічної експертизи сортів рослин шляхом застосування регуляторних, контролюючих та консультативних механізмів є оптимальним безальтернативним варіантом забезпечення формування сортів рослинних ресурсів та їхньої правової охорони.

Встановлення особливостей поведінки сортів у процесі трансформації їхньої господарсько - біологічної, споживчої та інтелектуальної вартості створить умови для концентрації коштів та зусиль у перспективніші та конкурентоспроможні напрями вітчизняної селекції сортів рослин. Подальше формування сортів рослинних ресурсів, переважно сортів вітчизняної селекції, потребує вдосконалення механізму його законодавчого, нормативно – правового, методичного, організаційного, кадрового, науково-технічного, технологічного, фінансового та іншого забезпечення.

Концепція полягає у сприянні реалізації державної політики щодо забезпечення формування сортів рослинних ресурсів та їхнього ефективного використання.

Основними завдання Концепції:

- **державне регулювання цивільного обігу сортів рослин (в межах компетенції УІЕСР);**
- **створення нових сортів рослин вітчизняної селекції та розвиток насінництва (сортівпробування як заключний етап селекційного процесу);**
- **гармонізація державної політики України у відносинах, пов'язаних з використанням у господарській діяльності прав інтелектуальної**

власності на сорти рослин, з державною політикою країн - членів Європейського Союзу та інших провідних країн світу;

- підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції рослинництва та продуктів її переробки на внутрішньому та зовнішньому ринку.

Основою дій по реалізації Концепції будуть заходи з нівелювання впливів обмежувальних факторів, а саме:

- невідповідності фактичних обсягів виробництва продукції рослинництва потребам внутрішнього та зовнішнього ринку внаслідок неефективного використання сортових рослинних ресурсів у зв'язку з недостатнім їх вивченням під час проведення державної експертизи;
- неврегульованість ринкових відносин у сфері цивільного обігу сортів рослин, що призводить до дисбалансу попиту та пропозиції на ринку сортів рослин;
- низького темпу реалізації науково-технічного потенціалу в галузі селекції в рослинництві;
- недостатні мотивація та підтримка з боку держави у справі створення нових сортів рослин вітчизняної селекції та розвитку насінництва;
- відсутність сховища сортових рослинних ресурсів для тривалого зберігання сортового генофонду рослин;
- недостатнє фінансове, матеріально-технічне, наукове, кадрове, інформаційно - консультаційне забезпечення державної науково - технічної експертизи сортів рослин та проведення робіт із створення нових сортів рослин вітчизняної селекції та розвитку насінництва.

Державних коштів, що виділяються на проведення державної науково – технічної експертизи сортів рослин, недостатньо, а питання залучення недержавних інвестицій до цього часу не вирішено. Неврегульованими залишаються також питання науково-технічного, кадрового та інформаційно - консультаційного забезпечення. Відсутній механізм взаємодії державних і недержавних наукових установ та організацій у формуванні сортових рослинних ресурсів.

Саме післяреєстраційне вивчення сортів дасть змогу розглянути механізм трансформації сорту з біологічного об'єкту досліджень в об'єкт інтелектуальної власності з врахуванням морфологічних, біологічних, господарсько цінних, споживчих та інтелектуальних критеріїв. Такі дослідження формуватимуть принципи організації науково-обґрунтованого моніторингу сортів і гібридів, залучених до комерційного обігу на основі аналізу досліджень і передової європейської практики самостійно приймати рішення щодо державної реєстрації сортів рослин до поширення в Україні та державної реєстрації прав на них. Післяреєстраційне вивчення сортів на державному рівні дозволить створити полігон для проведення польових тренінгів для фахівців державної системи охорони прав на сорти рослин, інспекторів з насінництва та майбутніх

фахівців ОКР «Магістр» за спеціальністю «Селекція і генетика сільськогосподарських культур» спеціалізація «Сортовивчення і охорона прав на сорти рослин» на базі центру і Національного університету біоресурсів і природокористування України відповідно до Розпорядження Кабінету Міністрів за № 816-Р.

Такий варіант розв'язання проблеми створює умови для залучення до розгляду цього питання громадськості, інституту представників інтелектуальної власності на сорти рослин та уповноважених закладів на проведення експертизи сортів рослин.

Проблему формування сортових рослинних ресурсів передбачається розв'язати шляхом:

- забезпечення пріоритетності розвитку державної системи з охорони прав на сорти рослин у проведенні внутрішньої та зовнішньої державної політики в бюджетній, кредитній, ціновій, страховій, податковій та регуляторній сфері;
- удосконалення нормативно-правової бази, пов'язаної із забезпеченням захисту прав на сорти рослин;
- розроблення механізмів взаємодії державних і недержавних установ та організацій у забезпеченні формування сортових рослинних ресурсів;
- розвитку науково-технічної, інноваційної діяльності та стандартизації у сфері інтелектуальної власності на сорти рослин, включаючи сортовивчення та сортознавство;
- формування довідково - інформаційної та консультаційної системи господарської придатності та охороноздатності сортів рослин.

Формування сортових рослинних ресурсів здійснюватиметься за рахунок:

- коштів державного бюджету, в тому числі надходжень від сплати зборів за дії, пов'язані з набуттям, здійсненням та охороною прав на сорти рослин, а також надання платних послуг за проведення комплексу польових і лабораторних досліджень за напрямками ПСВ, зумовлених в угоді, проведення інших типів експертизи та реалізації побічної продукції та проведення науково – виробничої діяльності закладів експертизи державної системи охорони прав на сорти рослин;
- коштів міжнародного благодійного фонду сприяння охороні інтелектуальної власності та грантів міжнародної технічної допомоги;
- коштів державного фонду з формування сортових рослинних ресурсів.

Реалізація Концепції забезпечуватиме : вирішення продовольчої безпеки держави, створення нових вітчизняних високопродуктивних адаптованих сортів рослин та впровадження сортової сертифікації насіння за вимогами OECD, збільшення обсягів виробництва та підвищення якості продукції

рослинництва, конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому та зовнішньому ринку, що сприятиме збільшенню щорічного валового доходу в галузі рослинництва.

Основні аспекти формування національних сортових ресурсів.

Збільшення виробництва сільськогосподарської сировини та продуктів харчування, на сучасному етапі розвитку агропромислового комплексу України, вимагає вжиття термінових заходів спрямованих на мінімізацію ризиків пов'язаних з формуванням національних сортових рослинних ресурсів.

Зазначене особливо важливо, у зв'язку з прийняттям низки нормативних актів, які забезпечують виконання основних положень встановлених законодавством України «Про внесення змін до деяких Законів України, що до приведення їх у сфері насінництва у відповідність з Європейськими та міжнародними стандартами».

У цьому аспекті першочергового значення набувають процеси, що впливають на процедуру визначення стану екологічних обмежень на продуктивність сорту рослин у різних біоценозах та унеможливають екологічні загрози від їх використання.

Як засвідчує літературний та патентний пошук у цій сфері з часу прийняття змін і доповнень до чинних нормативних актів, що регламентують охорону прав на сорти рослин, прогресу не відбулось.

У наслідок чого, висновки експертного органу, що до придатності сортів до поширення та набуття прав інтелектуальної власності ґрунтуються на суб'єктивних аналітичних дослідженнях результатів випробувань, що негативно відображається на кількісному і якісному складі сортових рослинних ресурсів країни.

Україна стала однією з небагатьох країн світу де понад 90 відсотків заявлених сортів рослин, за наслідками експертизи, вносяться до Державного реєстру, причому більшість із них належать до іноземної селекції. В Польщі цей показник не перевищує 64, Німеччині – 62, а у Франції 3-58 відсотків.

Подібне стало можливим в результаті того, що експертним органом до цього часу не розроблено наукове обґрунтування функціонування системи експертизи сортів рослин.

Земельні ділянки для проведення польових дослідів вибрані хаотично, вони вкрай недостатньо репрезентують ґрунтове і природно-кліматичне різноманіття України.

Сукупність точок випробувань сортів рослин, за напрямками експертизи об'єднаних в єдину тестову мережу не дають можливості отримати достовірні результати спроможні оцінити їх з високою ступінню достовірності.

За свідченням провідних вчених жоден метод обробки результатів експертизи на придатність сортів озимої пшениці до поширення отриманих з 15 локацій, розміщених виключно в зоні Полісся та Лісостепу України, ні теоритично, ні практично не може послабити ризики формування сортових

ресурсів цієї найважливішої для України культури. Поза увагою компетентного органу залишився факт, що тільки одне місце в семи областях відведено під випробування соняшнику, гороху, сої, гречки, вівса, ячменю та кукурудзи.

Із злочинною халатністю межує відсутність польової оцінки сортів рослин в переважній більшості регіонів степової ґрунтово-кліматичної зони, а національне надбання нашої держави – Одеський селекційно-генетичний інститут відсторонили від формування сортових рослинних ресурсів. Цей флагман української селекції опинився в глухій інформаційній ніші, адже в Одеській, Миколаївській, Херсонській, Запорізькій та Кіровоградській областях не має жодної локації де б вивчалися його селекційні досягнення.

Це спричинило просування сортів рослин іноземних компаній, які не зимостійкі, низькоякісні сорти озимої пшениці і часто самі такі компанії втрачають через відсутність об'єктивної оцінки, кожний другий сорт цієї культури, зареєстрований в Україні вже репрезентує зарубіжну селекцію.

Потрібно зазначити, що реалізація такої політики в цій сфері без змін приведе до повної ресурсної залежності вітчизняного товаровиробника. Наприклад у Франції мережа сортовивчення включає в себе до 30 точок, в сусідній Польщі в кожному Воєводстві нараховується від 10 до 15 місць тестування сортів рослин. Подібна структура успішно діє в Німеччині, Канаді і в більшості країн Європейського Союзу. Катастрофічно знизився методологічний рівень проведення польових дослідів.

Особливо негативно вплинуло на якість досліджень відмова від застосування національних стандартів і перехід на умовні стандарти, скасування участі в оцінках стану справ експертного середовища, це призвело в умовах змін клімату до отримання нікчемних результатів, які дезорієнтують товаровиробника, невиправдано збільшуючи його витрати на проведення додаткового тестування в конкретному регіоні розміщення виробництва.

Не допомагає підвищенню довіри до отриманих результатів і те, що за багато років експертний орган не зміг сформувати ефективну діючу, публічну колекцію еталонних сортів рослин, як і науково обґрунтовану колекцію загально відомих сортів. У зв'язку з чим до переважної кількості рішень з державної реєстрації прав на сорти рослин виникають проблеми з сприйняттям їх правоспроможності.

Недоліки носять системний характер і є наслідком відсутності зовнішнього науково методичного контролю за діяльністю Українського інституту експертизи сортів рослин. Компетентні та контролюючі органи фактично самоусунулись від здійснення цієї роботи. Внаслідок чого більша частина основних завдань визначених Статутом експертного органу залишається не виконаним.

В першу чергу це стосується здійснення нагляду за дотриманням юридичними та фізичними особами законодавства з питань охорони прав на сорти рослин, а також проведення післяреєстраційного і дореєстраційного сортовивчення.

За час, що минув після прийняття змін та доповнень до чинного законодавства не реалізовано визначення уповноважених закладів експертизи сортів рослин.

Експертний орган фактично відсторонився від перевірки збереженості сортів рослин, що привело до значного збільшення кількості контрофактного насіння на вітчизняному ринку.

Аналогічно без підтвердження залишилися наміри Інституту щодо формування та розвитку ринку сортів, як об'єктів інтелектуальної власності.

За останні 8 років з цього питання не підготовлено жодного нормативного або правового документа.

Постійно фіксуються порушення термінів процедури розгляду Заявки на сорт рослин. Від закінчення формальної до початку кваліфікаційної експертизи в більшості випадків рішення приймається протягом року.

Не поодинокі випадки коли встановлюється дата державної реєстрації сорту, а потім виникнення прав інтелектуальної власності на цей же сорт.

Незадовільний рівень повсякденної роботи інституту призвів до системних зловживань службовим становищем при експертизі матеріалів заявки на сорт рослин, що потребує значного посилення управлінського контролю за виконанням Інститутом своїх статутних обов'язків.

Неприпустимо щоб в одному структурному підрозділі було зосереджено виконання всіх процедур пов'язаних з проведенням формальної експертизи, а також більшої частини кваліфікаційної експертизи, включаючи підготовку заключного висновку.

Як наслідок постійно фіксуються зловживання в цьому секторі діяльності експертного органу, рішення за формальною експертизою по різних заявникам приймається в проміжку від 1 до 6 місяців, особливо коли таксон розглядається за даними заявника.

Випадки затягування включення сорту до кваліфікаційної експертизи, а також допущення порушень при опрацюванні кореспонденції надісланої в електронному вигляді потребують цифровізації і неупередженого контролю.

Невідкладних заходів потребує покращення фіксації оплати за дії, пов'язані з експертизою документів заявки на сорт рослин, а також з інформуванням про прийняття рішення з цього питання. Це ж стосується подання експертного висновку до компетентного органу.

Наведені приклади свідчать про необхідність розробки технічних регламентів проведення державної науково-технічної експертизи. Їх впровадження дозволить нарешті перейти на електронну форму подання заявок на сорт рослин, одночасно з застосуванням автоматизованої системи документообігу на основі сучасних методів ідентифікації сорту шляхом молекулярно-генетичного аналізу та супроводження реєстрації сорту ДНК маркерами.

Український інститут експертизи сортів поступово трансформується в самозамкнуту систему, яка функціонує для задоволення особистих інтересів без врахування інтересів заявників.

Настав час докорінно переглянути систему формування сортових рослинних ресурсів.

В першу чергу на нормативно-правовому рівні, а саме:

- розширити поняття Закону «автор сорту» до «автор/селекціонер сорту» і конкретизувати момент дивергенції термінів «заявник» та «автор/селекціонер сорту»
- розширити поняття «держава-учасниця» до сучасного «Договірна сторона»
- наповнити змістом термін «Компетентний орган» шляхом включення до цього поняття, поняття «уповноважений заклад експертизи», зазначене зміцнить управлінську вертикаль, чітко розмежує повноваження та відповідальність, суттєво покращить ефективність, швидкість та витрати експертизи,
- сфокусувати поняття «рішення за заявкою» в рамках діючої редакції Закону лише як рішення про виникнення прав на сорт або процедури уповноваження, що суттєво спростить всі стадії експертизи заявки на сорт, поглибить її адаптацію до міжнародних норм
- з метою уникнення зловживань по застосуванню процедур реєстрації потребує уточнення термін «батьківський компонент»
- необхідно нівелювати потенційно корупційну та технічно вкрай суперечливу процедуру реєстрації через дворівневий процес виникнення та державної реєстрації прав на сорт чи прав на поширення сорту. Права повинні надаватись та вступати в силу з моменту прийняття рішення про їх виникнення, а не з моменту виникнення технічної можливості надто складної казначейської перевірки їх оплати та наступного випуску Свідоцтва чи Патенту
- сприятиме спрощенню ефективності експертизи, без втрати якості, також застосування не всіх разом ознак «загальновідомого сорту», а хоча б однієї із них.
- доцільно відмовитись від застосування так званої процедури «задоволення потреб суспільства» яка не має нічого спільного з принципами науково-технічної експертизи і може бути скасована, як така, що втратила актуальність, на противагу введенню Законом.

Наведене слугує незаперечливими доказам необхідності термінової докорінної модернізації системи формування національних сортових рослинних ресурсів.

В першу чергу це стосується залучення до кваліфікаційної експертизи вітчизняного науково-технічного потенціалу державних дослідницьких установ. Насамперед тих, що входять до Національної академії аграрних наук.

Більшість із них не є суб'єктами насінництва і розсадництва, мають необхідну для проведення експертизи матеріальну базу, достатню кількість професійних кадрів, а також всеохоплююче покриття природно-кліматичних зон нашої держави. В першу чергу це стосується державних дослідних підприємств.

На цій основі побудована структура Європейського бюро з охорони прав на сорти рослин.

Інститути, які займаються селекцією пшениці відповідають за експертизу сої і тому подібне.

Трансформована на цих принципах вітчизняна система експертизи сортів рослин забезпечить:

- отримання результатів необхідної ступені достовірності;
- мінімізацію помилок при підготовці висновків за підсумками експертизи;
- здійснення контролю за збереженістю сортів, що охороняються патентом;
- впровадження сучасних методів ідентифікації сортів рослин, їх паспортизації шляхом проведення молекулярно-генетичного аналізу;
- запровадження післяреєстраційного вивчення сортів в природно-кліматичних зонах України;
- застосування еколого-економічних механізмів побудови моделі множинної регресії оцінки впливу абіотичних біотехнічних факторів на формування експертних висновків;
- унеможливлення виникнення ризиків пов'язаних з використанням сортів і гібридів з підвищеною реакцією на екстремальні кліматичні умови;
- пониження рівня біологічного забруднення біоценозів;
- розробку критеріїв екологічної придатності та економічної корисності сортів рослин до поширення в Україні;
- оптимізацію бюджетного фінансування науково-технічної експертизи сортів рослин.